

การพัฒนาฯ แผนการจัดองค์การของวิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพราษฎร์ฯ

นางชุดสุข พิงคานนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นสำนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา
มังคลาจันทร์วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-637-143-6

ผู้กิจกรรมของนักศึกษาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR ORGANIZATION OF
NURSING COLLEGES, MINISTRY OF PUBLIC HEALTH**

Mrs. Poonsuk Hingkanont

**A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Educational Administration**

**Department of Educational Administration
Graduate School**

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-637-143-6

หัวขอวิทยานิพนธ์ การพัฒนาฐานแบบการจัดองค์การของวิทยาลัยภาษาฯ ผลกระทบทางสังคม
โดย นางชุลสุข คงคำเนต
ภาควิชา บริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. อัมรรัช ตันตีเนต
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา สุวรรณ์เขตนิคม

บัญชีติวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาดุษฎีบัณฑิต

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... คณบดีบัญชีติวิทยาลัย
 (ศาสตราจารย์ นายแพทย์สุกวัฒน์ ฤทธิวงศ์)
..... ประธานกรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
 (รองศาสตราจารย์ ดร. อัมรรัช ตันตีเนต)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา สุวรรณ์เขตนิคม)

..... กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร. ทองยินทร์ วงศ์ไส้อาร์)

..... กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมานฉิตร ฉุคนหะรัพย์)

พิมพ์ด้วยภาษาไทยคัดถ่ายพิมพ์ภายในกรอบสีเงินน้ำเงินและเงิน

**ญลสุฯ หิงคานท์ : การพัฒนารูปแบบการจัดองค์การวิทยาลัยพยาบาลของ
กระทรวงสาธารณสุข (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR ORGANIZATION
OF NURSING COLLEGES, MINISTRY OF PUBLIC HEALTH)**

อ.ที่ปรึกษา: รศ.ดร.อมรชัย ตันติเมธ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผศ.ดร.สุวัฒนา
สุวรรณ์เดชนิคม : 320 หน้า , ISBN 974-637-143-6

การศึกษารังนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดองค์การของวิทยาลัยพยาบาล
กระทรวงสาธารณสุข ด้วยรูปแบบการวิจัยแบบบรรยาย (Descriptive Research) ใช้วิธี
การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลทุกแห่ง¹
การสอบถามหัวหน้าภาควิชาทุกภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลด้วยแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล
ใช้สถิติบรรยายเพื่อนำผลมาเป็นข้อมูล ในการสร้างรูปแบบการจัดองค์การของวิทยาลัยพยาบาล และ²
ทดสอบรูปแบบการจัดองค์การโดยการตัดสินใจของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบที่มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ในขณะที่
ขาดแคลนอัตราภาคัก และเก็บข้อมูลความรู้ข้อนของงานการสอน การให้สั่งเสริมช่วยเหลือเกื้อกูล
กันมากขึ้น เป็นรูปแบบการจัดองค์การในลักษณะองค์การแบบราชการ เชิงวิชาชีพ ผสมผสานกับการ
จัดแบบที่มี การแบ่งงานตามหน้าที่ผสมผสานกับกระบวนการบริหารด้วยการ จัดกลุ่มงานเป็นกลุ่มอาชีวกรรม
กลุ่มงานวิชาการโดยไม่กำหนดภาควิชา กลุ่มงานกิจการนักศึกษา กลุ่มงานโครงการฯ โดยใช้หลัก
การทำงานเป็นทีม ซึ่งมีความยึดหยุ่นตามภาระงานของวิทยาลัยและอัตราภาคัก มีการมอบหมายงาน
เป็นลายลักษณ์อักษร มีการมอบอำนาจหน้าที่และการตัดสินใจให้สูงยิ่งๆ สามารถบังคับบัญชาเป็น
แบบแผน มีการรายงานตามสายการบังคับบัญชาและมีแบบแผน มีขอบเขตการควบคุมงานและบังคับ
บัญชาในหน่วยหนึ่งไม่เกิน 10 คน มีการประสานงานทั้งแนวตั้งและแนวราบ เป็นทางการมากขึ้น
ใช้ลายลักษณ์อักษรมากกว่าปาก

##C642529: :MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION
KEY WORD:

DEVELOPMENT MODEL /ORGANIZING /NURSING COLLEGES

POONSUK HINGKANONT:THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR ORGANIZATION
OF NURSING COLLEGES, MINISTRY OF PUBLIC HEALTH. THESIS ADVISOR:
ASSO.PROF. AMORNCHAI TANTIMEDH ,Ph.D. THESIS COADVISOR: ASSIST.
PROF. SUWATANA SUWANKETNIKOM ,Ph.D.320pp., ISBN 974-637-143-6

The purpose of this study was to develop a model for organization of the nursing colleges, Ministry of Public Health. By the procedure of descriptive research . Data collection consisted of several techniques: documentary analysis, interviewing 35 directors of nursing college,using questionnaires to collect information from 280 Head Departments of nursing colleges. Descriptive statistics were used to analysed the data to obtain the information for developing the models . The models was tested by a semminar of 11 experts.

The finding indicated that the suitable and more feasible model for organizing nursing colleges in period of laking personal andand instructor in every colleges was Professional Bureaucratic organization with Team . Divided tasks and activities by integrated functional roles and simmilar processes. There were 4 grouping of task was Administration , Technical without departmentation ,Student Affair and Special Projects. This organization must be flexible and more emphasized the team working .The concept of delegation of authority and dicision making, narrow span of control and formal coordination must be emphasizes.

ภาควิชา..... บริหารการศึกษา.....
สาขาวิชา..... บริหารการศึกษา.....
ปีการศึกษา..... 2540

ลายมือชื่อนิติบุคคล.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับการชื่นชมด้วยเสียงดีเยี่ยมจาก รองศาสตราจารย์ ดร.อมรรัช ตันติเมธ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณ์ฯ ฯ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ยังคง ประธานและคณะกรรมการสอนวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศนาณฐิต ศุภนทรัพย์ รองศาสตราจารย์ ดร.ทองอินทร์ วงศ์สุธรรม ที่ได้ให้การชื่นชมเพื่อให้งานวิทยานิพนธ์สมบูรณ์ขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงความคุ้มครองในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณฯ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ท่านผู้ทรงคุณวุฒิที่ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือ เข้าร่วมสัมมนา ทุกท่าน ท้าวผู้อำนวยการสถาบันพระบรมราชชนก ท่านรองผู้อำนวยการสถาบันพระบรมราชชนกทุกท่าน ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล หัวหน้าภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุขทุกแห่ง ที่ให้ความร่วมมือในการที่สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณที่ ปีอน น้อง ทุกท่านที่ได้ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนงานวิทยานิพนธ์ น้ำมารดาเจพา ดร.นฤภานิพัทธ์ ไชยศักดิ์ เพื่อร่วมงาน น.ท. (หญิง) สุพิช ประถมาศิกิเม คุณเมือง ศิริแสงเกศ คุณญาติ ห่วงสมจิต คุณยะ เสริฐ นันคีศักดิ์ เพื่อร่วมรุ่น ผู้ชื่นชม กับลักษณ์มิตรที่ได้ให้การช่วยเหลือ ให้กำลังใจมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และญาติที่มีองค์กรท่าน รวมทั้งคุณพี่น้อง หิคงานที่ ที่ได้ให้ความเมตตา ห่วงใย ช่วยเหลือ ให้การสนับสนุนทั้งกำลังใจ กำลังกายและกำลังทรัพย์ แก่ผู้วิจัย ด้วยดีตลอดมา

พูลสุข หิคงาน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๔
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๕
กิจกรรมประการ	๖
สารบัญ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๙
สารบัญภาพ.....	๑๐
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
1.3 ค่าดำเนินการวิจัย.....	7
1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	10
1.6 ค่าจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	11
1.7 วิธีดำเนินการวิจัย.....	13
1.8 ประโยชน์ของการวิจัย.....	14
1.9 การนำเสนอผลงานวิจัย.....	14
2 วรรณพจน์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
2.1 แนวคิดหลักการที่เกี่ยวข้องกับองค์การและการจัดองค์การ.....	16
2.2 แนวคิดทฤษฎีเรื่องสร้างการจัดองค์การ.....	42
2.3 ความหมายของรูปแบบ ประเภทและลักษณะของรูปแบบ.....	49
2.4 ความเป็นมาของ การจัดการศึกษาพยาบาลกรุงเทพมหานครฯ บทบาท...	55
หน้าที่ของสถาบันพระบรมราชชนกและบทบาทหน้าที่ของวิทยาลัยพยาบาล	

สารบัญ(ต่อ)

บทที่

2.5 ตัวอย่างการจัดองค์การของสถาบันการศึกษาพยาบาลในต่างประเทศ.....	64
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	70
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	75
3.1 การศึกษาเอกสารเพื่อกำหนดร่องการศึกษาการจัดองค์การ.....	76
3.2 การศึกษาสภาพทั่วไปและปัจจัยการจัดองค์การของวิทยาลัยพยาบาล.....	77
ในปัจจุบัน	
3.3 การสร้างรูปแบบการจัดองค์การของวิทยาลัยพยาบาล กระทรวง.....	82
สาระสำคัญในขั้นต้น	
3.4 การทดสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ การนำเสนอในชาชี.....	83
โดยการสัมมนา เพื่อประเมินความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ	
3.5 การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนารูปแบบการจัดองค์การของวิทยาลัยพยาบาล... กระทรวงสาระสำคัญ	86
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	88
4.1 ผลการวิเคราะห์สถาบันพาพของประเทศไทย.....	88
4.2 ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของวิทยาลัยพยาบาล	95
4.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการจัดองค์การของวิทยาลัยพยาบาล.....	109
4.4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการจัดองค์การของวิทยาลัยพยาบาล.....	157
4.5 สรุปผลการวิเคราะห์สภาพการจัดองค์การและปัจจัยการจัดองค์การ.....	174
วิทยาลัยพยาบาล	
5 รูปแบบการจัดองค์การวิทยาลัยพยาบาลขั้นต้น.....	180
5.1 การสร้างรูปแบบขั้นต้น.....	180
5.2 การดำเนินการสัมมนา.....	215
5.3 ผลการวิเคราะห์ประเมินหลักในการสัมมนา.....	217

สารบัญ(ต่อ)

บทที่

5.4 การพัฒนารูปแบบการจัดองค์กรการวิทยาลัยพยาบาล.....	225
6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	241
6.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	241
6.2 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	241
6.3 สรุปผลการวิจัย.....	243
6.4 การอภิปรายผล.....	256
6.5 ข้อเสนอแนะ	264
รายการอ้างอิง.....	265
ภาคผนวก.....	276
ภาคผนวก ก.....	277
ภาคผนวก ข.....	278
ภาคผนวก ค.....	279
ภาคผนวก ง.....	280
ภาคผนวก จ.....	281
ภาคผนวก ฉ.....	282
ภาคผนวก ช.....	294
ภาคผนวก ช.....	295
ประวัติผู้เขียน.....	320

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับศึกษา (สมบูรณ์) จำนวนตามขนาดและภาคที่ตั้ง	81
2 สรุปภาพรวมวิธีการรวมรวมข้อมูล เครื่องมือในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล	82
3 จำนวนและร้อยละผู้อ่านวิถีการวิทยาลัยจำนวนสถานภาพและ	89
ขนาดของวิทยาลัยพยาบาล	
4 จำนวนและร้อยละหัวหน้าภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลจำนวนสถานภาพ	92
และขนาดของวิทยาลัยพยาบาล	
5 จำนวนและร้อยละสภาพทางกายภาพของวิทยาลัยพยาบาล	106
6 จำนวนและร้อยละอาจารย์ ภู่การศึกษาของอาจารย์ และจำนวนนักศึกษา	107
ของวิทยาลัยพยาบาลจำนวนสถานภาพของวิทยาลัย	
7 สัดส่วนคุณภาพการศึกษาของอาจารย์และจำนวนอาจารย์ต่อจำนวนนักศึกษา	108
ของวิทยาลัยพยาบาลจำนวนสถานภาพของวิทยาลัยพยาบาล	
8 จำนวนและร้อยละการงานกิจกรรมของวิทยาลัยพยาบาล	110
จำนวนสถานภาพของวิทยาลัยพยาบาล	
9 ร้อยละของจำนวนหัวหน้าภาควิชาโดยรวมและในแต่ละขนาดของวิทยาลัย	115
พยาบาลจำนวนสถานภาพความติดเทื้อที่เกี่ยวกับการงานกิจกรรมของวิทยาลัย	
10 ร้อยละของจำนวนหัวหน้าภาควิชาโดยรวมและในแต่ละขนาดของวิทยาลัย	132
พยาบาลจำนวนสถานภาพความติดเทื้อที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม	
11 ร้อยละของจำนวนหัวหน้าภาควิชาโดยรวมและในแต่ละขนาดของวิทยาลัย	140
พยาบาลจำนวนสถานภาพความติดเทื้อที่เกี่ยวกับการมอบหมายงานของผู้อ่านวิถีการ	
12 ร้อยละของจำนวนหัวหน้าภาควิชาโดยรวมและในแต่ละขนาดของวิทยาลัย	143
พยาบาลจำนวนสถานภาพความติดเทื้อที่เกี่ยวกับการมอบหมายงานให้กับผู้อ่านวิถีการ	
13 ร้อยละของจำนวนหัวหน้าภาควิชาโดยรวมและในแต่ละขนาดของวิทยาลัย	148
พยาบาลจำนวนสถานภาพความติดเทื้อที่เกี่ยวกับการจัดทำเอกสารบันทึกบุคคล	

สารบัญสาระ

ตารางที่	หน้า
14 จำนวนและร้อยละผู้ได้บังคับบัญชาของสู่อานวยการวิทยาลัยพยาบาล.....	151
จำนวนกตานาดของวิทยาลัยพยาบาล	
15 จำนวนและร้อยละผู้ได้บังคับบัญชาของหัวหน้าภาควิชาและความเพียงพอ.....	152
ของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน จำนวนกตานาดของวิทยาลัยพยาบาล	
16 ร้อยละของจำนวนหัวหน้าภาควิชาโดยรวมและในแต่ละขนาดของวิทยาลัย....	155
พยาบาลจานวนกตานาดความคิดเห็นที่เกี่ยวกับลักษณะการบริหารงาน	
17 ร้อยละของจำนวนหัวหน้าภาควิชาโดยรวมและในแต่ละขนาดของวิทยาลัย....	160
พยาบาลจานวนกตานาดความคิดเห็นที่เกี่ยวกับบัญชาการจ้างงาน	
18 ร้อยละของจำนวนหัวหน้าภาควิชาโดยรวมและในแต่ละขนาดของวิทยาลัย....	164
พยาบาลจานวนกตานาดความคิดเห็นที่เกี่ยวกับบัญชาการจัดกิจกรรมงาน	
19 ร้อยละของจำนวนหัวหน้าภาควิชาโดยรวมและในแต่ละขนาดของวิทยาลัย....	166
พยาบาลจานวนกตานาดความคิดเห็นที่เกี่ยวกับบัญชาการจัดสภาพการบังคับบัญชา	
และขอบเขตการบังคับบัญชา	
20 ร้อยละของจำนวนหัวหน้าภาควิชาโดยรวมและในแต่ละขนาดของวิทยาลัย....	168
พยาบาลจานวนกตานาดความคิดเห็นที่เกี่ยวกับบัญชาการอนามัยงาน	
21 ร้อยละของจำนวนหัวหน้าภาควิชาโดยรวมและในแต่ละขนาดของวิทยาลัย....	171
พยาบาลจานวนกตานาดความคิดเห็นที่เกี่ยวกับบัญชาการอนามัยหัวหน้าที่	
22 ร้อยละของจำนวนหัวหน้าภาควิชาโดยรวมและในแต่ละขนาดของวิทยาลัย....	173
พยาบาลจานวนกตานาดความคิดเห็นที่เกี่ยวกับบัญชาการประสำนงาน	
23 การสังเคราะห์แนวคิดหลักการสำคัญในการพัฒนาภาษาลังกawi.....	182
การเบรริบันเทียนการจัดองค์การวิทยาลัยพยาบาลในชั้นด้าน 3 รูปแบบ	187
ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิต่อความเหมาะสม ความเป็นไปได้การจัดองค์การ....	219
ในรูปแบบใดในอนาคต จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
26 การวิเคราะห์ศาสตร์ภูมิกระบวนการจัดองค์การ.....	279
27 การวิเคราะห์ศาสตร์ภูมิปรัชญาของวิทยาลัยพยาบาลกรุงศรีฯ.....	280
28 การสังเคราะห์ประเด็นหลักของลักษณะการจัดองค์การ การจำแนกงาน..... การจัดกิจกรรมงานของวิทยาลัยพยาบาล	294

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

แผนภูมิที่	หน้า
1 ลักษณะการจัดกิจกรรมโดยยึดกระบวนการเรียนรู้เป็นหลัก รูปแบบที่ 1.....	117
2 ลักษณะการจัดกิจกรรมโดยยึดกระบวนการเรียนรู้เป็นหลัก รูปแบบที่ 2.....	119
3 ลักษณะการจัดกิจกรรมโดยยึดกระบวนการเรียนรู้เป็นหลัก รูปแบบที่ 3.....	121
4 ลักษณะการจัดกิจกรรมโดยยึดกระบวนการเรียนรู้เป็นหลัก รูปแบบที่ 4	123
5 ลักษณะการจัดกิจกรรมโดยพัฒนาหน้าที่ การกิจและกระบวนการ บุคคล รูปแบบที่ 1	124
6 ลักษณะการจัดกิจกรรมโดยพัฒนาหน้าที่ การกิจและกระบวนการ บุคคล รูปแบบที่ 2	126
7 ลักษณะการจัดกิจกรรมโดยพัฒนาหน้าที่ การกิจและกระบวนการ บุคคล รูปแบบที่ 3	128
8 ลักษณะการจัดกิจกรรมโดยพัฒนาหน้าที่ การกิจและกระบวนการ บุคคล รูปแบบที่ 4	130
9 โครงสร้างการจัดองค์การวิทยาลัยพยาบาล รูปแบบที่ 1	191
10 โครงสร้างการจัดองค์การวิทยาลัยพยาบาล รูปแบบที่ 2	199
11 โครงสร้างการจัดองค์การวิทยาลัยพยาบาล รูปแบบที่ 3	207
12 โครงสร้างการจัดองค์การวิทยาลัยพยาบาลที่พัฒนาแล้ว.....	230
13 โครงสร้างการบริหารงานกิจกรรมงานอาชีวศึกษา.....	236
14 โครงสร้างการบริหารงานกิจกรรมงานวิชาการ.....	237
15 โครงสร้างการบริหารงานกิจกรรมงานกิจกรรมนักศึกษา.....	238
16 โครงสร้างการบริหารงานกิจกรรมงานโครงการพิเศษ.....	239
17 โครงสร้างการจัดองค์การวิทยาลัยพยาบาลที่พัฒนาแล้ว.....	253

สารน้อมนำภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 ความสัมพันธ์ของกรอบแนวคิดการวิจัยและขั้นตอนการวิจัย.....	15
2 แสดงเครื่องสร้างการบังคับบัญชา.....	36
3 การจัดองค์การแบบแนวตรีกษ์	48
4 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	87

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย